

SLOVENSKI GOSPODAR.

— List ljudstvu v pouk in zabavo. —

Izhaja vsak četrtak in velja s poštno vred in v Mariboru s poštnanjema na dan za celo leto 4 K., za pol leta 2 K. in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 3 K., za druge tuzemstvene dežele 3 K. Kdor hoče, mora poslati plačila na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v.

UREDNIŠTVO: Koroška cesta št. 5.

Recepti se ne vračajo. Naznanjevanja plaša se ne sprejemajo.

UPRANIŠTVO: Koroška cesta št. 5.

Vsprejema naročnine, laserate in reklamacije.

Za inzerate se plačuje od enostopne poštne za enkrat 15 v., za dvakrat 25 v., za trikrat 35 v. Za večkratne oglaševanje primeren popust. Inzerati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije se poštno preta.

Štev. 14.

V Mariboru, dne 6. aprila 1905.

Tečaj XXXIX.

Nova vinska postava.

V avstrijskem državnem zboru se je končal zadnji terek velik boj med kmetskimi poslanci in njih prijatelji ter med zastopniki veleobrti. Že zadnjič smo omenili, da so si češko-moravski sladkorni tovarnarji odkazali na Češkem in Moravskem okraje, kjer sme le za ta okraj določeni tovarnar nakupovati peso, ter so po medsebojnem dogovoru pritiskali na cene. Vsled tega so predlagali češko-moravski kmetski poslanci, naj se s posebno postavo prepove tovarnarjem vsak dogovor glede razdeljevanja okrajev in določevanja cen. Zadnji terek je državna zbornica sprejela postavo, kmetske težnje so zmagale. Seveda še vedno ni gotovo, da bo postava dobila kedaj veljavo, kajti sprejeti se mora tudi v gospodski zbornici, kjer pa so nižjim stanovom samo v besedah naklonjeni.

Še večji boj pa bode brzkone v zbornici zaradi nove vinske postave. Zastopniki veleobrti se ji bodo z vso močjo opirali. To je pokazalo posvetovanje vinskih trgovcev, ki se je zadnji teden vršilo na Dunaju pod predsedstvom slovenskega poslanca R o b i č a. Ta poslanec zastopa seveda kmetske želje, a je vodil posvetovanje vinskih trgovcev kot odposlanec vinarskega odseka v državnem zboru.

Spodnji Štajer proizvajajo veliko vina. Vsi kraji na vzhodni strani južne železnice se pečajo z vinarstvom, a tudi na zahodni strani

se nahaja mnogoštevilnih in slovitih vinogradov. Če se torej pripravlja nova postava v državnem zboru, kot Spodnje Štajerci ne smemo tega prezreti.

Postava namerava ščititi pristna vina proti pančarijam vinskih trgovcev. Kmetje vinogradniki tako nakano seveda z veseljem pozdravljajo. Kakor kaže osnutek postave, bodo kmetski poslanci zahtevali, da se naj postavno prepove narejanje umetnih in pol-vin. Vse primesi, ki nimajo namena, da izčistijo vino ali je naredijo trpežneje, naj bodo strogo in pod kaznijo prepovedani. Prepovedano naj bo, dati vinu pri prodaji na drobno ime kraja, kjer ni zrastle. Pristna, a mešana vina naj bodo kot taka označena. Kleti, posebno vinskih trgovcev, se naj postavijo pod javno nadzorstvo. Vino iz tropin se bo smelo uporabljati samo doma. To so glavne določbe postave, kakor jo hočejo imeti kmetski poslanci.

Sedaj še postava ni prišla v pretres v državni zbornici sami in zato je čas, da slovenski vinogradniki še izrazijo svoje želje, ki jih imajo. Vinski trgovci in njih pristaši seveda delajo že močno in silno na to, da bi se postava sprejela v besedilu, kakor bi njihovim težnjam bolj hasnilo. Toda upamo, da bodo kmetski poslanci v državni zbornici tudi v tej reči zmagali, kakor so sedaj v zadevi češko-moravskih kmetov!

Rusko-japonska vojska.

Sedaj je vse tiho na bojišču. Nikakih poročil ni o kolikor večjih vojnih operacijah. Japonci pač premišlujejo, kaj bi storili. Storili pa bi radi troje. Uničili bi radi armado Lineviča, vzeli bi radi Vladivostok in Roždestvenskega bi radi potopili. Če se lotijo obleganja Vladivostoka, bodo potrebovali nad 100.000 mož; vsled tega oslabi armada Ojame ter se tako poveča moč Rusov. — Rusi polagajo veliko važnost sedaj na morje; zato pa čaka Roždestvenski, da bo mogel stopiti pred Japonce z mogočno eskadro. Istotako pa se tudi Japonci pripravljajo na morju na skrajni odpor. Utegne priti do pomorske bitke, kakoršne še ni videl svet. Četrto rusko brodogve odpluje, kakor poročajo ruski listi, meseca aprila na Daljni Vzhok. Brodogve bo mnogo močnejše nego se je nameravalo ter bo sestajalo iz novih ladij. Najbrže počaka Roždestvenski tudi na te, da močan pripluje Japoncem nasproti.

Govori se tudi, da prodirajo močne japonske čete čez mednarodno, kitajsko Mongolijo, da pridejo Rusom za hrbet in jim pristržejo železnico. Kitajska je tudi baje obljubila Japonski 500.000 mož, kakor hitro je Harbin v japonski oblasti. Če se te vesti resnične, ne preostaja Rusom drugega, kakor močno utrditi Vladivostok in ga pustiti svoji usodi, naj se brani proti Japoncem. Armada pa se naj umakne nazaj do Bajkalskega jezera, kjer se

LISTEK.

Na lovu.

P. D.

(Dalje.)

Ti besedi je Janez zamrmral z največjo zadovoljnostjo in si vtaknil svoj plen za pas. Na to pa je vprašal in se silil narediti kolikor moči malomaren obraz:

„In zdaj?“

„Ta gozdiček moramo pač preiskati!“ meni Šmitek.

„Jaz grem zopet proti vrhu. Vi pa se tu razdelite. Vi, gospod Grčar, pojedete spodaj, vidva pa v sredi, če vam je prav.“

„Meni že!“

„Pa pojedimo!“

Vrgli so si puške čez ramo in se razšli. Poštar je počakal, da so vsi odšli. Potem pa si je poiskal lep, mahovit prostorček pod visokim hrastom in začel zgodovinsko važen samogovor:

„Pojdite zaradi mene zgoraj ali spodaj, jaz vam ne branim. Prestar sem za take šale in prepameten, hvala Bogu! Dovolj je, da sem se dal tako daleč zapeljati. Prvič sem šel danes na lov, a tudi zadnjič! Rad bi ga videl, ki bi imel kaj proti temu!“

Ker ni nikogar bilo, ki bi ugovarjal, nadaljeval je poštar:

„Bog ve, kaj me je neslo v te hribe! Drugega tako ni, kakor nekaj jarkov in goščave! To pa imam doma tudi, in ni treba plezati kvišku!“

Poštar si je izvlekel steklenico iz žepa in jo odmašil.

„Plemeniti konjak to! Dobro, da še imam nekaj te stvari doma! Včasih pride strašno prav! Kaj bi počel sedaj brez tega? Utrujen sem, da je grdo. Puška me je bila ves čas ob noge, kakor bi bila najeta, in pot je imela lukenj in jarkov, kakor se ne spodobi. Zadnjikrat danes, zadnjikrat! Sedaj pa si privoščimo požirek!“

In gospod Grčar si ga je privoščil.

„Tako, to človeka vsaj pogreje! Jaz bedak, da tekam na vse zgodaj v rosi za živalimi! Ali so nam kaj storile? Nič, prav nič!“

„Vrh tega pa, če pomislim, da naj bi trpela ta stvar do poldneva, ali pa še nekoliko dalje, tedaj me začne grizti po trebuhu! — Vi pa, gospod hrošč, odrinite raz mojih nog!“

Pri teh besedah je na lahko prijel svetlega lepenca in ga vrgel v travo, ki je pičlo poganjala v senci starih dreves!

„Nekoliko se posedim tukaj, da se mi odpočijejo noge. Bogme, da me žuli palec! A, gospod Čuš, tega ne dočakate, da bi si jaz zlomil svoj vrat, ali pa si prestrelil čepinjo. Rajše napravim še en požirek.“

Gospod Grčar je pil imeniten konjak.

„Tako, in naj poreče kedo, kar hoče, puška je in ostane nevarna stvar. Naj človek pade, naj se izpodtakne, naj zadene veja ob petelina — in ne boš več pokušal konjaka, vina in drugih imenitnih in neimenitnih tekočin.“

Pri teh besedah je vzel Grčar puško v roko in napel petelina. Ta pa je imel svoje muhe in kar nenadoma je udaril na jekleno iglico, strel pa je zagrmel poštarju mimo glave v vejevje.

Grčar je prebledel za hip, in beseda mu je zastala v grlu. Potem pa se je prijel z jedno roko za glavo, z drugo pa je odložil puško kolikor mogoče daleč od sebe v mah.

„Ha! — Vidiš! — Komaj neham govoriti, pa bi se že bil skoro ubil! — Na, zdaj pa grem naravnost domov! Le čakaj! In kapljice nimam več, da bi si pregnal strah iz udov!“

In vstal je tisto minuto ter se napolil tja, od koder je prišel.

Župan ga je zapazil že od daleč, ker je imel baš opravek pred hišo.

naj zbere in ojači z došlimi četami, ter začne potem prodirati proti sovražniku.

Brodovje admirala Roždestvenskega.

Poročevalec „Daily Expressa“ na Madagaskarju je imel opetovano priliko, si ogledati rusko brodovje, ki je bilo tam usidrano. Obiskal je admiralsko ladjo „Kujaz Suvorov“ in šest drugih oklopnih. Poročevalec pravi, da je admiral Roždestvenski izvršil na svojem brodovju prave čudeže. Ladje, ki so bile pri odhodu iz Evrope baje umazane in zanemarjene, so sedaj čiste in snažne in povsodi vlada najlepši red. Zdravstveno stanje moštva je v kljub vročine podnebja izborna. Disciplina na ladjah je vzorna. Ves čas, dokler se je nahajalo brodovje v madagaskarskih vodah, so se vršile neprestano pomorske vaje. Zlasti mnogo se je urilo s podmorskimi čolni. Streljanje s težkimi topovi, vaje s torpednimi mrežami in stražnimi čolni so se vrstile dan za dnevom. Admiral sam je bil neumorno delaven. Vsi častniki so kar koprneli, da bi jim bila že skoro dana prilika se spoprijeti z japonskim brodovjem. Zadnje poročilo o brodovju: Iz zelo zanesljivega vira se zatrjuje, da se je admiral Roždestvenski že združil s torpedovkami tretjega brodovja, ki jih je admiral Nebogatov poslal naprej, da izroče važna poročila admiralu Roždestvenskemu. Ostale ladje admirala Nebogatova se te dni združijo z glavnim brodovjem. Čuje se, da križari sedaj rusko brodovje 250 morskih milj jugovzhodno od otoka Perima. Čim bo zbrano vse brodovje, odpluje nemudoma na Daljni Vztok.

Državni zbor.

Poslanec Hauk.

Te dni je pokazala velika večina državnega zbora, da njej ni volja mirno gledati, kako se zasranjujejo najgloblje skrivnosti svete vere. Poslanec Hauk maže na Dunaju nek vsenemški list, ki ga prav slastno požirajo naši Prusaki. V tem časniku je z najsurvejšimi psovkami zaničeval zakrament presv. Rešnjega Telesa. Ko je list objavil te grde nesramnosti, so po dunajski in sosednih škofijah priredili razne shode in pobožnosti, da se popravi nečast presv. Rešnjemu Telesu. Državno pravništvo je vložilo ob enem tožbo zoper urednika poslanca Hauka. Kakor znano, mora privoliti poslanska zbornica v to, da se sme sodnijsko preganjati državni poslanec. To je nasvetoval dotični — imunitetni — odsek in temu je pritrdila tudi ogromna večina poslanske zbornice. Samo Prusaki in socijalni demokrati so glasovali proti temu, da se izroči sodnji poslanec Hauk. Kakšna kazen bo zadela Hauka, je skoraj vse eno. Veselo znamenje je gotovo, da je državni

zbor pokazal, da ga ni volja v to privoliti, da se verske resnice zasmehujejo.

Sladkorna postava.

Dozdaj so morali kmetje na Češkem in Moravskem, ki pridelujejo sladkorno repo, taisto prodajati samo le tistim sladkornim tovarnam, katerim so bili odkazani. Sladkorni fabrikanti so potem kaj lahko pridelovalce sladkorne repe stiskali in zniževali ceno za njihovo repo, kakor se jim je zljubilo. Vlada je skušala kmetom ustreči s tem, da je predložila poslanski zbornici načrt postave, vsled katere sme kmet svoje sladkorno repo prodajati, kateremu sladkornemu tovarnarju mu je ljubo. A tovarnarji so bojijo, da bi se ta postava sprejela. Zato se bje že več sej državnega zbora sem bitka med zastopniki sladkornih kmetov in onimi sladkornih tovarnarjev; poslanec Primavezi za brnsko kupčijsko in obrtno zbornico je predladal, naj se celi postavni načrt vrne zopet sladkornemu odseku v novo posvetovanje. Zastopnik sladkornih kmetov, poslanec Kubr, pa je predlagal, naj se o tem predlogu glasuje po imenih. Ker je zadostno število poslancev podpisalo Kubrov predlog (50 jih mora biti), se je res glasovalo imenoma. Predlog Primavezijev se je zavrgel z 202 glasovoma proti 18 glasom; tu so zmagali torej kmetski zastopniki.

Takoj po tem se je začela razprava o posamnih določbah postave, ki bo brez dvoma tudi sprejeta.

Odsek 48 članov za Deršata-jev predlog.

Kakor je našim bralcem že znano, je poslanec dr. Deršata predlagal, naj se izvoli odsek 48 članov, kateri se mora pečati z ogerskimi zahtevami. Na Ogorskem je nastala po zadnjih volitvah velika zmešnjava. Večina tamošnjih poslancev zahteva popolno ločitev ogerske vojske od avstrijske, potem, da se za vse stvari, ki se prodajajo iz Ogorske v Avstrijo, vpelje carina (col). Velikanska večina našega avstrijskega prebivalstva se veseli te ločitve, kajti naši vinski in poljedelski pridelki, naše govedo, svinje se bojo podražile, če nam ne bo na potu ogersko blago, ki se je smelo dozdaj brez carine uvažati v naše dežele. O vseh teh razmerah, katere utegnejo nastati med Ogorsko in Avstrijo, se bo posvetoval ta odsek. „Slovansko zvezo“ (Hrvate in Slovence) bojo zastopali v tem odseku gg. dr. Šusteršič, dr. Ploj in dr. Ivčević, izvoljen je vanj tudi dr. Tavčar.

Vincrajski odsek

se peča z vladno predlogo proti pačenju vina. Na mnogih shodih so razodevali naši vinogradniki željo, naj se prepove prodaja pijač, katere se sicer imenujejo vino, a niso iz grozdja, temveč narejena v kletah s stroji, nalašč napravljenimi v ta namen. Zasačili so

zadnji čas na Dunaju nekega vinskega veletrgovca, ki je prideloval sam v svoji kleti takšno mlakužo. Pred nekaterimi leti smo predložili mnogo prošenj iz Spodnjega Štajerja državnemu zboru, naj se sklene ostra postava proti pačenju vina. Zadnji teden je zasliševal vinarski odsek mnoge poklicane vinske pridelovalce in vinske trgovce, da zve njihova mnenja. Sodim, da v nedolgem času se bo izpolnila želja vseh vinogradnikov v tej zadevi. Takrat bo „Slovenski Gospodar“ prinesel obširneje poročilo o tej stvari.

Proračunski odsek

se posvetuje dalje o državnih dohodkih in stroških za tekoče leto. Zemljiški davek je proračunjen na 53,600.000 K, torej za 400.000 K manje, kakor za leto 1904; hišni davek na 81,000.000 K, splošni pridobinski davek na blizu 40.000.000 K, pridobinski davek na 51,500.000 K, rentni davek na 8,500.000 K, osebni dohodninski davek na blizu 55,000.000 K; stroški za deželno brambo so proračunjeni na blizu 65,000.000 K. V tem znesku so tudi že stroški za orožnike (žandarje) z blizu 19 milijonov kron, a stanovanje za orožnike plačujejo dotične dežele.

Koliko znašajo dolgovi Avstro-Ogerske?

Vsi dolgovi cele države — torej Avstrije in Ogorske skupaj — so znašali pretečeno leto blizu pet in pol milijarde kron. Zraven ima še posebej Avstrija sama blizu štiri milijarde kron dolga. Od prve skupne svote plačujeta obe državni polovici obresti nekaj nad 214 in pol milijona kron. Teh letnih obresti plača Ogorska nekaj nad 60 milijonov, Avstrija sama pa nekaj nad 154 milijonov kron. Od dolžne glavnice se odplača na račun cele države letos blizu 28 milijonov kron; a Ogrri so dosegli to velikansko, za nas grozno škodljivo predpravo, da k temu znesku prispevajo samole z 300 tisoč kronami. Zraven tega pa mora Avstrija letos plačati od svojega lastnega dolga blizu 196 milijonov kron. Samo na račun dolgov mora plačati letos Avstrija grozoviti znesek nekaj nad 343 milijonov kron.

Koliko znaša carina?

Vsi čisti dohodki za celo Avstrijo so proračunjeni letos na nekaj več kot 100 milijonov kron. A ta znesek se porabi za skupne Avstro-Ogerske stroške. Pri tej svoti pridemo Avstrijci zopet na veliko škodo. Če ravno namreč Ogrri ne dobivajo več kakor blizu 20 milijonov kron dohodkov od carine, se je njim na ljubo vedno delila cela svota vseh carinskih dohodkov nekako na polovico.

„Že nazaj? Kako je šlo, gospod Grčar? Dosti plena?“

„Saj vidite! Uzemite puško! Sicer ni reč ravno polna, a težavno je pa le nositi to poleno!“

„A streljali ste pa!“

„Pa nič zadel! Kaj bi! Na srno sem meril, pa sem smreko zadel!“

„Srno ste videli? Glej, glej!“

„Ali je kaj na tem? Saj ste sami rekli, da kar mrgoli divjačine!“

„Seveda sem rekel! No, saj nimam nič zoper to! Srna je le srna! Škoda, da je niste zadeli!“

„To bi bilo vsaj nekaj mesa!“

„Kaj pa drugi?“

„Janez je ustrelil jedno veverico. Za druge pa ne vem!“

„Kaj pa, ali hočete prigrizek?“

„Nimam nič zoper to. Upehal sem se in gladen sem, kakor volk!“

„In še nekaj bi vam dal!“

Pri teh besedah je župan zvito pogledal poštarja, ki mu je sledil v hišo.

VII.

Šmitek je gazil po gozdu zdaj navzgor, zdaj navzdol, zdaj sem, zdaj tja. Zdrčal je že jedenkrat po strmem bregu skozi gosto

grmovje v neko strugo, po kateri je žuborela majhna vodica, ki je sedaj pripomogla nekoliko olupšati opraskanega tajnika. Hodil je že dve uri ali pa že nekoliko več, ali doslej še ni dobil živega bitja pred oči. Umevno je torej, da ga je razveselila jata vran, ki je kriče vzletela ne daleč od njega.

Šmitek je prišel na rob gozda. Ob njem se je razprostiralo nekoliko njiv, in na drugi strani bila je zopet redka goščava, iz katere se je dvigala stara bukev. Gospod Šmitek je videl, da so se vrane vsedle baš na to drevo.

„Zdaj jih imam! Lepšega prostora bi si ne bile mogle izbrati! Splazim se lepo ob robu do tja in potem — — —!“

V zadnjo besedo je izlil Šmitek vso svojo usodo in svoje upanje, svojo korajžo in krvočnost do trpečega živalstva.

Ped za ped se je bližal usodepolnemu drevesu. Kakor Indijanec se je plazil ob grmovju, pomikal se je z največjo opreznostjo dalje. Pri tem pa je porabil vsako vejico, vsak listič, vsako kepo proti, da se je tem bolj skrill čuječim pticam.

Na mestu! Torej naprej! — Ali gospod Šmitek le stoji in gleda.

„Ja, kje so pa vrane?“

Naj je gospod Šmitek še tako napenjal oči, drugega ni videl, kakor zelene mehke liste, ki so nalahno šumeli v vetru! A o vranah ni duha ne sluha.

To je bilo preveč za Šmitkove, sicer velike duševne moči. Molče je vrgel puško na ramo in kimajoč z glavo žalostno odšel v gozd.

Saj tudi ni šala, če izgine človeku plen, ki ga je imel tako rekoč že v roki, kakor bi ga bil začaral zlobni duh.

Tisti dan je Šmitek še mnogo hodil po gozdu, mnogokrat še poljubljal svojo majko zemljo, mnogokrat še čul kričanje vran, a za njimi ni več lazil. In vsak pameten človek bo potrdil, da je imel prav.

Kar naenkrat pa si domisli:

„Kje pa vendar sem? Pa ne da bi se bil izgubil!“

Mrzel pot mu je obilil hrbet. A on v resnici ni vedel, kje da je. Pred oči so mu stopile vse grozne posledice, izvirajoče iz te okoliščine.

„Morda do večera ne pridem domov! In nobene jedi nimam več. Sir in kruh sem že zdavnaj spravil pod streho. Moj Bog!“

(Konec prihodnjt.)